

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Λαϊκιστικός Συνταγματισμός

1η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την ενίσχυση των Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών και την προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: Λαϊκιστικός Συνταγματισμός
Επιστημονικός/ή Υπεύθυνος/η: Επίκ.
καθηγητής Ακρίτας Καϊδατζής

Φιλικός προς τον αναγνώστη τίτλος: PopCon

Επιστημονική Περιοχή: Κοινωνικές Επιστήμες

Φορέας Προέλευσης και Χώρα: Α.Π.Θ., Ελλάδα

Φορέας Υποδοχής: Α.Π.Θ.

**Συνεργαζόμενος Φορέας: Kore University of
Enna, Italy; University of Nicosia, Cyprus;
University of Sheffield; University of Bologna**

**Ιστοσελίδα προβολής του Έργου
(αν υφίσταται): www.popcon.gr**

Ποσό Χρηματοδότησης: 147.000,00 €

Διάρκεια Χρηματοδότησης: 36 μήνες

Σύνοψη Ερευνητικού Έργου

Κύριο αντικείμενο του προτεινόμενου έργου είναι η μελέτη των διαφόρων τρόπων με τους οποίους αλληλεπιδρά ο λαϊκισμός με το συνταγματισμό, με στόχο να προταθεί μια προσέγγιση του συνταγματικού δικαίου που να αμβλύνει τις λαϊκιστικές προκλήσεις στη συνταγματική δημοκρατία αυξάνοντας τη συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση των συνταγματικών αποφάσεων. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, η κεντρική ιδέα είναι πως ο συνταγματισμός χρειάζεται να γίνει περισσότερο «λαϊκιστικός», προκειμένου να ξεπεράσει τις προκλήσεις που θέτει η λαϊκιστική πολιτική. Προσφάτως έχει διογκωθεί η βιβλιογραφία για ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζεται ως «λαϊκιστικός συνταγματισμός» και αναφέρεται στις συνταγματικές πρακτικές λαϊκιστικών κινημάτων, κομμάτων ή ηγετών, καθώς και στην ενασχόλησή τους, όταν καταλάβουν την εξουσία, με τη δημιουργία ή αναθεώρηση συνταγμάτων. Με την έννοια αυτή, ο λαϊκιστικός συνταγματισμός συνιστά μια πρόκληση για τη συνταγματική δημοκρατία. Ωστόσο, αυτή δεν είναι η μόνη χρήση του όρου στη βιβλιογραφία. Συνταματολόγοι από τις ΗΠΑ κατά τη δεκαετία του 1990 πρότειναν μια διαφορετική έννοια λαϊκιστικού (ή λαϊκού) συνταγματισμού, η οποία αναφέρεται σε μια μη-νομικιστική προσέγγιση του συνταγματικού δικαίου, μια προσέγγιση η οποία απορρίπτει την ιδέα ότι το σύνταγμα είναι (μόνο) ό,τι λένε οι δικαστικές ελίτ και υποστηρίζει αντιθέτως ότι η πολιτική εξουσία, όπως και τα πολιτικά κόμματα, τα κοινωνικά κινήματα και εν τέλει οι ίδιοι οι πολίτες έχουν τουλάχιστον ισότιμο λόγο για την έννοια του συντάγματος. Επομένως, υπάρχουν δύο διαφορετικές έννοιες λαϊκιστικού συνταγματισμού. Η συγκριτική μελέτη της μεταξύ τους σχέσης θα βοηθήσει να φωτιστούν και οι δύο. Ο λαϊκιστικός (ή λαϊκός) συνταγματισμός ως μια προσέγγιση του συνταγματικού δικαίου φιλοδοξεί να συνθέσει το φιλελευθερισμό με τη δημοκρατία αυξάνοντας τη συμμετοχή των πολιτών. Κατά τούτο, εμφανίζεται αντίθετος στο λαϊκισμό ως πολιτική πρακτική. Θα μπορούσε, επομένως, να ειπωθεί πως ο λαϊκιστικός συνταγματισμός με τη δεύτερη έννοια (ως πρακτική του συνταγματικού δικαίου) μπορεί να μειώσει τους κινδύνους του συνταγματικού λαϊκισμού με την πρώτη έννοια (ως πρακτική των λαϊκιστών).

Πρωτοτυπία του Ερευνητικού Έργου

Πρωτότυπες πτυχές του προγράμματός μας είναι οι εξής:

- (α) Συστηματοποίηση της ακαδημαϊκής συζήτησης για το λαϊκιστικό συνταγματισμό
- (β) Ταξινόμηση των διαφόρων μορφών που παίρνει η σχέση μεταξύ συνταγματισμού και λαϊκισμού
- (γ) Συσχέτιση της έννοιας του λαϊκιστικού συνταγματισμού με την ευρύτερη ακαδημαϊκή συζήτηση για το συνταγματικό διάλογο και τις διαλογικές προσλήψεις του συντάγματος
- (δ) Μια πρωτότυπη προσέγγιση του συνταγματικού δικαίου, που υπερβαίνει τη δικαστική ερμηνεία του συντάγματος και αναγνωρίζει τη σημασία των κοινωνικών και πολιτικών κινημάτων, του πολιτικού συστήματος και της κοινής γνώμης
- (ε) Διάκριση μεταξύ της «λαϊκιστικής» και της συνταγματικής πρόσληψης της συντακτικής εξουσίας.
- (στ) Μια πρωτότυπη πρόσληψη του αντι-λαϊκιστικού συνταγματισμού

Αναμενόμενα αποτελέσματα & Αντίκτυπος του Ερευνητικού Έργου

Ο επιστημονικός αντίκτυπος του έργου συνίσταται κυρίως στα εξής:

- (α) Συσχέτιση διαφορετικών προσλήψεων της σχέσης μεταξύ λαϊκισμού και συνταγματισμού
- (β) Συσχέτιση του ερευνητικού έργου για τη σχέση λαϊκισμού και συνταγματισμού από, αφενός, νομικούς και συνταγματολόγους και, αφετέρου, πολιτικούς και κοινωνικούς επιστήμονες
- (γ) Ανάδειξη της συνταγματικής σημασίας των κοινωνικών και πολιτικών υποκειμένων και της συνταγματικής αυτοσυνειδησίας των πολιτών
- (δ) Ενθάρρυνση των διαλογικών προσλήψεων του συντάγματος

Χωρίς τη χρηματοδότηση του ΕΛΙΔΕΚ το έργο αυτό δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δυνατότητα χρηματοδότησης της έρευνας νεότερων επιστημόνων

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Λ. Συγγρού 185 & Σάρδεων 2
ΤΚ. 17121, Νέα Σμύρνη, Ελλάδα
210 64 12 410, 420
communication@elidek.gr
www.elidek.gr